

Van Dale Pocketwoordenboek **Nederlands als tweede taal (NT2)**

Onder hoofdredactie van Marja Verburg en Ruud Stumpel

Derde, herziene editie
Hans de Groot

van Dale

Utrecht - Antwerpen

Van Dale Pocketwoordenboek Nederlands als tweede taal (NT2)
derde editie
eerste oplage, 2024

Van Dale Uitgevers
ISBN 9789460776700
NUR 627

©2024 Van Dale Uitgevers

Onder hoofdredactie van Marja Verburg en Ruud Stumpel
derde, herziene editie door Hans de Groot

Vormgeving: Jasmijn de Boer
Dataverwerking: Ambrac Information Management
Zetwerk hoofdwerk: Pre Press Media Groep

In dit woordenboek:
15.000 trefwoorden
17.500 betekenissen
21.000 voorbeelden
19.000 definities
660 illustraties en informatiekaders

Voor eventuele overname van gedeelten uit het woordenboek is schriftelijke toestemming van de uitgever noodzakelijk.

De uitgever kan geen aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Dit woordenboek bevat enkele woorden die als handelsnaam of merknaam worden gebruikt. Uit opname van deze woorden kan niet worden afgeleid dat afstand wordt gedaan van bepaalde (eigendoms)rechten, dan wel dat Van Dale Uitgevers bv zulke rechten miskent.

Van Dale Uitgevers vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van dit boek is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Correspondentieadres:
Van Dale Uitgevers
Postbus 13288
3507 LG Utrecht

info@vandale.nl
www.vandale.nl / www.vandale.be

Voorwoord bij de derde editie

Dit woordenboek is heel geschikt om Nederlands te leren als dat niet je moedertaal is.

In dit woordenboek zijn 15.000 trefwoorden opgenomen. Van die woordbetekenissen is zorgvuldig nagegaan hoe vaak ze voorkomen in (school)boeken, tijdschriften, op internet enzovoorts. Hierdoor is de kans groot dat je de woorden die je wilt opzoeken, ook vindt in dit woordenboek – vaker dan in vergelijkbare producten.

In deze derde editie zijn bijna 400 nieuwe trefwoorden toegevoegd en tientallen nieuwe betekenissen en voorbeelden. Daarnaast is de maatschappelijke informatie in de kaderteksten geactualiseerd.

De vormgeving is er helemaal op gericht om het zoeken zo snel en makkelijk mogelijk te maken. De duimblokjes helpen bijvoorbeeld om snel bij de juiste letter in het alfabet te komen, en door de trefwoorden in kleur kun je makkelijk het woord vinden dat je zoekt. Dankzij het handige formaat kun je het boek gemakkelijk meenemen.

Met *Van Dale Online op school* is zoeken helemaal makkelijk. Bijvoorbeeld thuis, op school of via mobiel internet: altijd en overal heb je toegang tot de nieuwste en beste Van Dale-woordenboeken met krachtige zoekfunctionaliteit en hoorbare uitspraak bij alle trefwoorden! Ga naar www.vandale.nl of www.vandale.be en neem een (proef)abonnement.

Een woordenboek is nooit af. Stuur ons daarom gerust je commentaar en suggesties.

Tot slot hopen we dat je veel plezier mag hebben van het gebruik van dit woordenboek.

Van Dale Uitgevers

Wat vind je in dit woordenboek?

Dit woordenboek is eenvoudig opgezet. De belangrijkste functie is het kunnen opzoeken van woordbetekenissen. De betekenissen zijn zo veel mogelijk geschreven met de ruim 2.000 woorden die staan in het *Basiswoordenboek Nederlands* van P. de Kleijn en E. Nieuwborg (Wolters-Noordhoff, Groningen 1996). Verder wordt de belangrijkste taalkundige informatie over woorden gegeven, zoals het lidwoord en het meervoud.

Je vindt in dit woordenboek de volgende informatie:

- **trefwoorden:** 15.000 woorden om op te zoeken. Ze staan in de volgorde van het alfabet. Voor de 2.000 woorden die gebruikt zijn in de omschrijvingen, staat een blauw sterretje. Die woorden zijn dus belangrijk om te kennen.
- **puntjes in het trefwoord:** daarmee is het woord verdeeld in lettergrepen
- **uitspraak** bij uitheemse woorden
- **taalkundige informatie:** lidwoord, meervoud, tijden van werkwoorden, woordsoort
- **definitie:** de betekenis van het woord, soms met extra culturele informatie
- **synoniem, antoniem:** een ander woord voor hetzelfde of een woord met juist de tegenovergestelde betekenis
- **gebruik van een werkwoord:** subject (onderwerp) en eventuele objecten (lijdend voorwerp, meewerkend voorwerp en vast voorzetsel) in een zinnetje
- **voorbeeldzin:** de manier waarop het woord in een zin gebruikt wordt
- **uitdrukkingen:** de belangrijke vaste verbindingen met het woord
- ruim 600 **tekeningen** die de betekenis van een woord duidelijker maken
- ca. 40 informatieve **teksten** over de Nederlandse en Belgische samenleving (zie hieronder)
- een lijst met de namen van alle **landen** van de wereld, en de Europese hoofdsteden (achter in dit boek)
- een **verantwoording** van de manier waarop het boek tot stand gekomen is, en de keuzes die zijn gemaakt (achter in dit boek)

Informatieve teksten in het woordenboek

(tussen haakjes het trefwoord waar de tekst te vinden is)

alfabet (**alfabet**)

algemene feestdagen (**feestdag**)

belasting (**belasting**)

dagen van de week (**dag**)

dieren (**dier**)

dranken (**drank**)

er- + voorzetsel (**er-**)

familie (**familie**)

formules (**formule**)

gedenkdagen (**gedenkdag**)

geld (**geld**)

getallen (**getal**)

gezondheid (**gezondheid**)

klok (**klok**)

landschap en economie (**landschap**)

maaltijden (**maaltijd**)

maanden van het jaar (**maand**)

media en communicatie (**media**)

meten en wegen (**meten**)

milieu (**milieu**)

muzieknoten (**muzieknoot**)

onderwijs (**onderwijs**)

overheid (**overheid**)

politieke partijen (**politiek**)

provincies (**provincie**)

rechtspraak (**rechtspraak**)

religie (**religie**)

sport (**sport**)

sterrenbeelden (**sterrenbeeld**)

taal in België (**taal**)

uitgaan en vrije tijd (**uitgaan**)

uitspraak (**uitspraak**)

vervoer (**vervoer**)

verzekeringen (**verzekering**)

voornaamwoorden (**voornaamwoord**)

het weer (**weer**)

werk (**werk**)

wonen (**wonen**)

zangstemmen (**zangstem**)

Gebruikte uitspraaktekens

- oo onderstreping van een of meer klinkers om klemtoon aan te geven: woor•den•boek
- ġ goal /ġool/
- ãn am•bu•lan•ce /ambuulãnse/
- ẽn bul•le•tĳn /bulletẽn/
- õn pla•fõnd /plaafõn/
- e: mi•li•tair /mieliete:r/
- e ga•ra•ge /gaaraazje/

Gebruiksaanwijzing

heerlijk dat je bent gekomen!

de **heer-schap·pij**

de macht over een volk = het bewind ▶ door de verkiezingen kwam er na veertien jaar een einde aan de heerschappij van de president

***heer-sen** [heerste, heeft geheerst]

1 de leider zijn [iemand heerst (over iemand of iets)] ▶ koning Darius heerste in de vijfde eeuw voor Christus over Perzië

2 vóórkomen; er zijn [er heerst iets, bijv. een ziekte] ▶ omdat er griep heerste, waren veel mensen afwezig

hees [bijvoeglijk naamwoord]

een hese stem geeft heel weinig geluid ▶ de kinderen waren hees geworden van het schreeuwen

de **hees-ter** [heesters]

de struik

***heet** [bijvoeglijk naamwoord]

1 hete dingen zijn erg warm ▶ in Nederland en België zijn er per jaar niet veel hete dagen

2 heet eten geeft in je mond een gevoel van brand = scherp ▶ Indonesisch eten is vaak heet

de **hef-boom** [hefbomen]

een soort stok waarmee je iets zwaars omhoog kunt tillen

■ hefboom

hef-fen [hief, heeft geheven]

1 optillen = opheffen [iemand heft iets] ▶ kunt u uw arm heffen?

2 verplicht laten betalen [de overheid heft iets, vooral belasting] ▶ weet jij hoeveel belasting er geheven wordt op een pakje sigaretten?

de **hef-fing** [heffingen]

het geld dat je als belasting moet betalen

het **heft** [heften]

het deel van een mes dat je vasthoudt = het handvat

***hef-tig** [bijvoeglijk naamwoord]

iets wat heftig is, is fel en hevige ▶ de uitspraak van de minister leidde tot heftige reacties

de **heg** [heggen]

een dichte rij lage bomen of struiken als grens van bijv. een tuin = de haag ▶ tussen de twee tuinen staat een hoge heg

de **he-ge-mo-nie** [hegemonieën]

de situatie dat een groep of land duidelijk meer macht heeft dan andere groepen of landen ▶ Engeland had heel lang de hegemonie op zee

de **hei** [heiden]

1 een gebied met zand waar hei* (bet. 2) groeit

2 een plant met veel kleine roze of paarse bloemetjes

■ hei 2

de **hej-bel** (informeel)

een ruzie omdat je het niet met elkaar eens bent = de bonje ▶ de twee broers hebben voortdurend heibel over het bedrijf

hej-de zie: **heien**

hej-en [heide, heeft geheid]

lange palen met een machine die grond in slaan, als basis voor een gebouw [iemand heit]

het **heil**

het geluk

geen heil zien in iets: verwachten dat iets geen goed resultaat zal hebben ▶ hoewel ze dringend geld nodig hadden, zagen ze er geen heil in om hun boot te verkopen

je heil zoeken in iets: je geluk of een oplossing proberen te vinden in iets ▶ toen zijn vrouw hem verliet, zocht hij zijn heil in de drank

***hej-lig** [bijvoeglijk naamwoord]

1 iets wat heilig is, heeft een bijzondere betekenis voor mensen die in God geloven ▶ Mekka is voor moslims een heilige plaats

de Heilige Geest: de geest die volgens de christenen door God naar de mensen is gestuurd en die tegelijk deel is van God

2 ernstig; met veel gevoel ▶ hij had zich heilig voorgenomen vroeg naar huis te gaan ▶ ik ben er heilig van overtuigd dat het een goede beslissing is

het **heilig-dom** [heilighdommen]
 een heilige* ruimte, zoals een kerk of een moskee

de **heilig-ge** [heiligen]
 iemand die heilig* (bet. 1) is volgens de rooms-katholieke leer, en 'Sint' voor zijn of haar naam heeft ▶ *in de kerk worden resten van heiligen bewaard*
heilig-ge [heiligde, heeft geheiligd]
het doel heiligt de middelen: alles mag als het doel goed is

heil-zaam [bijvoeglijk naamwoord]
 iets wat heilzaam is, is gezond voor het lichaam of de geest ▶ *het was heilzaam om na de hete dag te gaan zwemmen*

heime-lijk [bijvoeglijk naamwoord]
 als je iets heimelijk doet, wil je dat niemand het merkt = stiekem, in het geheim ▶ *de twee hebben elkaar een paar keer heimelijk ontmoet*

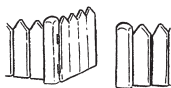
het **heim-wee**
 een groot verlangen om thuis te zijn terwijl je ergens anders bent ▶ *het meisje heeft vaak heimwee als ze ergens logeert*

heinde [bijwoord]
van heinde en verre: overal vandaan ▶ *van heinde en verre kwamen mensen naar de brand kijken*

het***hek** [hekken]
1 een soort wand van bijv. hout of ijzer, die twee ruimtes buiten van elkaar scheidt = de omheining

2 een soort deur tussen twee ruimtes buiten ▶ *doe het hek dicht, anders loopt de hond weg*

het hek is van de dam: er ontstaan grote problemen

■ hek 2

de **hekel**
een hekel hebben aan iemand of iets: iemand of iets heel vervelend vinden ▶ *hij heeft een enorme hekel aan druk verkeer*

heke-len [hekelde, heeft gehekeld]
 een erg negatief oordeel geven over iemand of iets = bekritisieren [iemand hekelt iemand of iets] ▶ *in het artikel werd het beleid van het kabinet gehekeld*

het **hek-je** [hekjes]

het teken # op het toetsenbord van een computer of een telefoon

de **hek-ken-slui-ter** [hekkensluiters]
 iemand die de laatste plaats heeft ▶ *Excelsior speelt vanavond tegen hekkensluiters NAC*

de **heks** [heksen]
 in verhalen een gemene vrouw die kan toveren

de **hel¹**
1 een plaats met vuur, waarvan men zegt dat slechte mensen er na hun dood komen

2 een plaats of een situatie die heel erg vervelend is ▶ *de wedstrijd Parijs-Roubaix wordt 'de Hel van het Noorden' genoemd, omdat het parcours zo zwaar is*

hel² [bijvoeglijk naamwoord]
 hel licht is fel voor je ogen

he-laas¹ [bijwoord]
 van iets wat helaas gebeurt, vind je het jammer dat het gebeurt = jammer genoeg ▶ *helaas zijn er weinig mensen gekomen*

he-laas² [tussenwerpsel]
 dit woord gebruik je als je wilt zeggen dat je iets jammer vindt ▶ *helaas, u bent te laat*

de **held** [helden], **hel-dijn** [heldinnen]
 iemand die anderen helpt door iets te doen wat anderen niet durven ▶ *de held redde het kind uit het water*

***hel-der** [bijvoeglijk naamwoord]
1 helder water is zuiver, zodat je er doorheen kunt kijken ▶ *door het heldere water kon je de bodem van de rivier zien*

2 helder licht kun je goed zien ▶ *de maan was die nacht heel helder*

3 een heldere stem klinkt mooi en duidelijk

4 iets wat helder is, is duidelijk en goed te begrijpen ▶ *in een helder verhaal legde hij uit hoe het probleem was ontstaan*

***he-le-boel** [hoofdtelwoord]
een heleboel: heel veel ▶ *hij heeft een heleboel bier gedronken* ▶ *in de brief stonden een heleboel fouten*

***he-le-maal** [bijwoord]
1 geheel = totaal ▶ *je moet je boterham helemaal opeten* ▶ *ze blijkt helemaal niet ziek te zijn!*

2 ver weg ▶ *ik zie haar niet vaak meer sinds ze helemaal in Limburg woont*

he-len [heelde]

1 [is geheeld] gezond worden = genezen [een wond heelt] ▶ *als de wond geheeld is, mag u het ziekenhuis verlaten*

2 [heeft geheeld] gezond maken = genezen [iemand heelt een wond]

de ***helft** [helften]

een deel dat vijftig procent is van het geheel ▶ *de helft van de mensen in ons bedrijf woont in Nijmegen* ▶ *de linkerhelft van zijn gezicht was rood door de zon* ▶ *de eerste en de tweede helft van een voetbalwedstrijd*

de **he-li-kop-ter** [helikopters]

een klein soort vliegtuig dat recht omhoog kan vliegen

■ helikopter

hel-len [helde, heeft geheld]

een beetje naar voren of naar achteren staan of liggen [iets helt] ▶ *de toren van Pisa helt sinds 2001 veel minder dan vroeger*

de **hel-ling** [hellingen]

1 een stuk van een weg of een deel van de aarde dat helt* ▶ *op de helling van de berg stond een mooi wit huis*

2 een schuin deel van een plaats waar schepen gebouwd worden ▶ *het schip gleed van de helling het water in*

iets komt op de helling te staan: iets gaat misschien niet door ▶ *door de regen is het feest op de helling komen te staan*

de **helm** [helmen]

een voorwerp van een hard materiaal dat je draagt om je hoofd te beschermen ▶ *als je op een brommer rijdt, moet je een helm dragen*

■ helm

de **help-desk** [helpdesks]

een afdeling van een bedrijf waar je hulp kunt krijgen bij problemen met de computer

***hel-pen** [hielp, heeft geholpen]

1 hulp geven [iemand helpt (iemand, met iets)] ▶ *wie wil mij helpen met het*

neerzetten van de stoelen?

2 hulp geven in een winkel [iemand helpt iemand] ▶ *wordt u al geholpen, meneer?*

3 nuttig zijn [iets helpt (tegen iets)] ▶ *de leraar zei voor de tiende keer 'stilte!', maar het hielp niet* ▶ *die medicijnen helpen erg goed tegen hoofdpijn*

4 **iets niet kunnen helpen:** geen schuld hebben aan iets ▶ *ik kan het ook niet helpen dat het regent!*

hel-pen aan [hielp aan, heeft geholpen aan]

leveren; geven [iemand helpt iemand aan iets] ▶ *wie kan mij helpen aan het telefoonnummer van Isabel?*

***hem** [persoonlijk voornaamwoord]

dit woord gebruik je als je over een man praat of over een begrip waarvoor je een de-woord gebruikt ▶ *hij heeft beloofd om drie uur hier te zijn, maar ik zie hem nog niet* ▶ *ze vond de auto mooi, maar ze heeft hem niet gekocht* ▶ *Anneke vindt Tobias heel leuk, maar ze durft het niet tegen hem te zeggen*

voornaamwoord

hemd [hemden]

een kledingstuk dat je op je lichaam draagt onder je kleren

in je hemd staan: belachelijk gemaakt worden

■ hemd

de ***he-mel** [hemelen]

1 de ruimte boven de aarde ▶ *de zon staat hoog aan de hemel*

2 de plaats waar gelovige mensen God hopen te ontmoeten na hun dood ▶ *ze vertelde haar dochtertje dat opa nu in de hemel was*

iemand de hemel in prijzen: met erg veel nadruk zeggen dat je iemand heel goed, slim enz. vindt

het **he-mel-li-chaam** [hemellichamen]

een object in de ruimte, zoals de zon, de maan enz.

He-mel-vaarts-dag

een christelijk feest, veertig dagen na Pasen op donderdag, waarop gevierd

a
b
c
d
e
f
g
he
i
j
k
l
m
n
o
p
q
r
s
t
u
v
w
x
y
z

wordt dat Christus naar de hemel ging
feestdag
hem-zelf [persoonlijk voornaamwoord]
 dit woord gebruik je als je met nadruk
 over een man praat ▶ *ik weet zeker dat
 het waar is, want ik heb het van hemzelf
 gehoord*

de ***hen**¹ [hennen]

de kip **dier**

***hen**² [persoonlijk voornaamwoord]

1 dit woord gebruik je als lijdend voor-
 werp als je over meer mensen praat, of
 na een voorzetsel ▶ *ik wist niet waar ze
 waren, maar mijn broer zag hen lopen op
 straat ▶ ik heb het aan hen gevraagd*

voornaamwoord

2 dit woord gebruik je als onderwerp
 of lijdend voorwerp als je niet 'hij', 'zij',
 'hem' of 'haar' wilt zeggen ▶ *hij/zij/hen
 wordt verzocht te reageren ▶ ik heb Otis
 gisteren nog gesproken; ik kwam hen te-
 gen in de stad*

de **hen-del** [hendels]

een soort stokje om een machine te
 bedienen ▶ *je kunt de stoel hoger en la-
 ger zetten met het hendeltje*

■ hendel

de **hen-gel** [hengels]

een stok met een draad eraan om vis-
 sen te vangen

het **heng-sel** [hengsels]

een ding waaraan je een tas of een em-
 mer kunt pakken

■ hengsel

de **hengst** [hengsten]

1 een mannelijk paard of een mannelij-
 ke ezel **dier**

2 (informeel) een harde klap = de dreun
her [bijwoord]

1 geleden ▶ *van jaren her wist hij nog
 hoe de machine werkte*

2 **her en der**: op verschillende plaatsen

▶ *het was niet netjes in haar kamer, want
 her en der lagen kleren*

3 **van hot naar her**: naar alle kanten;
 van de ene plaats naar de andere ▶ *ik
 werd van hot naar her gestuurd, maar in
 geen enkele winkel hadden ze het boek
 dat ik zocht*

her-

opnieuw ▶ *hergebruiken* ▶ *herbeleven*

de **her-berg** [herbergen]

een café, restaurant of hotel in vroege-
 re tijden ▶ *gelukkig was er nog plaats in
 de herberg*

her-ber-gen [herbergde, heeft geher-
 bergd]

1 een plaats geven om te slapen =
 huisvesten [iemand herbergt iemand] ▶
*zij hadden niet genoeg kamers om alle
 gasten te herbergen*

2 in zich hebben = bevatten [iets her-
 bergt iets] ▶ *de nieuwe bioscoop her-
 bergt negen zalen*

her-den-ken [herdacht, heeft her-
 dacht]

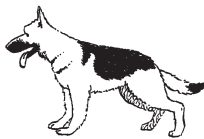
officieel denken aan een belangrijke ge-
 beurtenis in het verleden [iemand her-
 denkt iets of iemand] ▶ *de slachtoffers
 van het geweld werden herdacht met
 twee minuten stilte*

de **her-der**¹ [herders], **her-de-rin** [herde-
 rinnen]

iemand die voor een groep schapen
 zorgt

de **her-der**² [herders]

een bepaald soort hond = de herders-
 hond

■ herder²

de **her-druk** [herdrukken]

een nieuwe druk van een boek

het **her-ren-huis** [herenhuizen]

een groot en mooi huis in de stad

her-eni-gen [herenigde, heeft herenigd]
 weer bij elkaar brengen [iemand heren-
 igt mensen] ▶ *toen de zusjes na tien
 jaar weer werden herenigd, moesten ze
 allebei huilen*

het **her-exa-men** [herexamens]

een nieuwe kans om een examen te

doen ▶ *toen ze het examen niet haalde, mocht ze gelukkig nog een herexamen doen*

de ***herfst**

het seizoen tussen de zomer en de winter, waarin de bladeren van de bomen vallen en het kouder wordt = het najaar **weer** **maand** **herfst-achtig** [bijvoeglijk naamwoord] als het herfstachtig weer is, regent het en waait het

het **her-ge-bruik**

het opnieuw gebruiken van stoffen en voorwerpen die mensen niet meer nodig hebben, vooral omdat dat beter is voor het milieu = de recycling ▶ *door de nieuwe wet is hergebruik van glas goedkoper geworden*

her-haal-de-lijk [bijwoord]

meer keren; vaker ▶ *de jongen was al herhaaldelijk door de politie gearrestueerd*

***her-ha-len** [herhaalde, heeft herhaald] nog een keer doen of zeggen [iemand herhaalt iets] ▶ *de vrouw herhaalde dat ze niet bereid was mee te doen aan de actie* ▶ *we moeten les 6 nog een keer herhalen*

de **her-ha-ling** [herhalingen]

de keer dat iets opnieuw gebeurt ▶ *er werd alles aan gedaan om een herhaling van de gebeurtenis te voorkomen* ▶ *morgen is de herhaling van het programma in herhaling vallen: telkens hetzelfde doen of zeggen*

zich ***her-in-ne-ren** [herinnerde zich, heeft zich herinnerd]

in je gedachten laten terugkomen [iemand herinnert zich iets of iemand] ▶ *opeens herinnerde ze zich hoe ze samen op de bank hadden gezeten* ▶ *de man kon zich de slager uit het dorp nog goed herinneren*

***her-in-ne-ren aan** [herinnerde aan, heeft herinnerd aan]

1 in iemands gedachten laten terugkomen [iets herinnert iemand aan iets] ▶ *de geur in het oude huis herinnerde hem aan zijn jeugd*

2 zorgen dat iemand iets niet vergeet [iemand herinnert iemand aan iets] ▶ *herinner je me eraan dat ik die rekening nog moet betalen?*

de ***her-in-ne-ring** [herinneringen]

1 iets wat je je herinnert ▶ *hij had mooie herinneringen aan zijn jeugd*

2 [geen meervoud] de mogelijkheid om je iets te herinneren = het geheugen ▶ *zijn naam was uit mijn herinnering verdwenen*

3 een voorwerp dat zorgt dat je iets niet vergeet = het souvenir, het aandenken ▶ *op de kast stonden herinneringen aan de vele reizen die de man gemaakt had*

de **her-kan-sing** [herkansingen]

een nieuwe kans als je de eerste keer geen succes hebt gehad ▶ *toen ze de eerste wedstrijd verloren had, kreeg ze gelukkig nog een herkansing*

her-kau-wen [herkauwde, heeft herkauwd]

1 opnieuw kauwen op eten dat uit de maag terugkomt [een dier herkauwt (eten)] ▶ *de koeien stonden te herkauwen in het veld*

2 iets zo vaak vertellen dat het gaat vervelen [iemand herkauwt iets] ▶ *de journalist bleef het onderwerp herkauwen waardoor niemand zijn artikelen meer las* **her-ken-naam** [bijvoeglijk naamwoord] iets wat herkenbaar is, is gemakkelijk te herkennen, of heel bekend omdat je zoiets zelf ook hebt meegemaakt ▶ *hij is herkenbaar aan zijn lange, zwarte haren* ▶ *ze vertelde een heel herkenbaar verhaal over haar kinderen*

***her-ken-nen** [herkende, heeft herkend] door zien of horen weer weten wat of wie iets of iemand is [iemand herkent iemand of iets] ▶ *met zijn donkere bril werd hij door niemand herkend*

de **her-ken-ning** [herkenningen]

de keer dat je iemand of iets herkent

de **her-komst** [herkomsten]

de plek waar iemand of iets vandaan komt ▶ *de herkomst van het schilderij is niet helemaal zeker*

her-le-ven [herleefde, is herleefd]

weer nieuwe kracht krijgen [iemand of iets herleeft] ▶ *in het museum herleefden oude tijden*

her-me-tisch [bijvoeglijk naamwoord] als iets hermetisch gesloten is, kan er zelfs geen lucht in of uit ▶ *ze merkten dat de deur hermetisch dicht zat*

de **hgr-nia**

een ziekte aan je rug waardoor je heel

a
b
c
d
e
f
g
he
i
j
k
l
m
n
o
p
q
r
s
t
u
v
w
x
y
z

veel pijn hebt

her-nieu-wen [hernieuwde, heeft hernieuwd]

weer nieuwe kracht geven [iemand hernieuwt iets] ▶ *na de koffie begon ze met hernieuwde moed aan haar werk*

de **he-ro-ï-ne**

een bepaalde drug waarvan je snel afhankelijk wordt

zich **her-pak-ken** [herpakte zich, heeft zich herpakt] (in België)

je herstellen na een korte periode waarin iets niet zo goed ging [iemand of iets herpakt zich] ▶ *in de eerste tien minuten van de wedstrijd speelden we erg slecht, maar daarna herpakten we ons*

de **her-rie**

1 het lawaai ▶ *de brommers maakten herrie in de straat*

2 (informeel) de ruzie ▶ *er was herrie in de trein omdat iemand niet betaald had*

de **her-sen-bloe-ding** [hersensbloedingen]

een bloeding in je hersenen, met vaak ernstige gevolgen

de **her-se-nen** [meervoud]

het orgaan in je hoofd dat je lichaam stuurt en waarmee je denkt en voelt

de **her-sens** [meervoud]

1 de hersenen; het verstand

je **hersens gebruiken**: nadenken ▶ *om dat probleem op te lossen, moet je gewoon je hersens gebruiken*

hoe haal je het in je hersens!: dit zeg je als je verbaasd en boos bent vanwege iets dat iemand gedaan heeft ▶ *hoe haal je het in je hersens om mijn nieuwe broek aan te trekken!*

2 **elkaar de hersens inslaan**: heel erge ruzie hebben met elkaar

de **her-sen-schud-ding** [hersenschuddingen]

een ziekte die je kunt krijgen als je een harde klap op je hoofd hebt gehad of als je bent gevallen ▶ *door haar hersenschudding had ze nog weken pijn in haar hoofd*

de **her-sen-vlies-ont-ste-king**

een ernstige ziekte in je hoofd

het **her-stel**

1 de situatie dat iemand weer beter wordt na een ziekte ▶ *nadat de vrouw was geopereerd duurde het herstel nog een paar weken*

2 de keer dat je iets weer heel maakt =

de reparatie ▶ *het herstel van de weg zal wel enkele dagen duren*

***her-stel-len** [herstelde]

1 [is hersteld] beter worden [iemand herstelt] ▶ *na de ziekte herstelde hij gelukkig snel*

2 [heeft hersteld] verbeteren zodat het weer goed wordt [iemand herstelt iets] ▶ *ze herstelde de fout meteen*

het **hert** [herten]

een lichtbruin zoogdier

■ hert

her-val-len [herviel, is hervallen] (in België)

in een vorige, slechte toestand komen [iemand hervalt (in iets)] ▶ *ik was hersteld van mijn griep, maar gisteren ben ik hervallen*

her-vat-ten [hervatte, heeft hervat]

na een tijdsje met iets doorgaan [iemand hervat iets] ▶ *toen de regen ophield, kon de wedstrijd worden hervat*

her-vie-len zie: **hervallen**

her-vormd¹ [bijvoeglijk naamwoord]

iemand die hervormd is, heeft een bepaald protestants geloof ▶ *zij is lid van de hervormde kerk*

her-vormd² zie: **hervormen**

her-vor-men [hervormde, heeft hervormd]

iets sterk veranderen om het beter te maken [iemand hervormt iets, bijv. het onderwijs of de maatschappij]

de **her-vor-ming** [hervormingen]

een grote verandering om iets beter te maken ▶ *door de hervormingen in het onderwijs kregen leerlingen het veel drukker*

her-za-gen zie: **herzien**

her-zien [herzag, heeft herzien]

aanpassen en zorgen dat het beter wordt = verbeteren, corrigeren [iemand herziert een tekst, een mening]

▶ *is er al een herziene druk van het woordenboek?*

▶ *na de beslissing van de rechter moest de gemeente de plannen herzien*

he-sen zie: **hijsen**

de **hesp** [hespen] (in België)

een stuk vlees van een varken, dat meestal in plakjes op brood wordt gegeten = de ham

het¹ [persoonlijk voornaamwoord] dit woord gebruik je als het onderwerp of het lijdend voorwerp onbepaald is, of om te verwijzen naar onzijdige woorden ▶ *het is een geluk dat het niet regent* ▶ *het was een grote vis* ▶ *heb je het gehoord? Mijn broer is gezakt voor zijn examen!* **voornaamwoord**

het² [lidwoord]

een woord dat voor een onzijdig zelfstandig naamwoord kan staan ▶ *het boompje moest nog flink groeien*

***het·ten** [heette, heeft geheten] die naam hebben; zo genoemd worden [iemand of iets heet ...] ▶ *mijn broer heet Wesley* ▶ *weet jij hoe die plant heet?*

de **he·ter·daad**

iemand op heterdaad betrappen: iemand iets zien doen wat niet mag ▶ *de dief werd op heterdaad betrapt en kreeg een flinke straf*

de **het·te·ro** [hetero's]

een man die van vrouwen houdt of een vrouw die van mannen houdt ↔ de homo

het·te·ro·geen [bijvoeglijk naamwoord] heterogene mensen of dingen horen tot verschillende soorten of groepen ↔ **homogeen** ▶ *in het restaurant zat een heel heterogeen publiek*

het·te·ro·sek·su·eel [bijvoeglijk naamwoord]

een man die heteroseksueel is, wordt verliefd op vrouwen; een vrouw die heteroseksueel is, wordt verliefd op mannen ↔ **homoseksueel**

***het·geen** [betrekkelijk voornaamwoord] (formeel)

dit woord gebruik je als het gaat over iets dat je eerder in de zin gezegd hebt = **wat** ▶ *het hart van de patiënt functioneert niet goed meer, hetgeen betekent dat hij geopereerd moet worden*

de **het·ze** [hetzes]

een poging om te zorgen dat mensen slecht over iemand gaan denken ▶ *de kranten voerden een hetze tegen de nieuwe partij*

***het·zelf·de** [aanwijzend voornaamwoord]

dit woord gebruik je als iets gelijk is aan

iets anders, bij een het-woord; bij een de-woord wordt 'dezelfde' gebruikt ▶ *Mia droeg hetzelfde bloesje als Janneke* ▶ *de boeken over het onderwerp zeiden allemaal hetzelfde*

het·zij [voegwoord]

hetzij ..., hetzij ...: dit woord gebruik je als er verschillende mogelijkheden zijn; of ..., of ... ▶ *de reis kan hetzij per bus, hetzij per auto worden gemaakt*

de **heup** [heupen]

elk van de twee zijkanten van je lichaam waar je been aan je bovenlichaam zit ▶ *de vrouw is gevallen en heeft haar heup gebroken*

heus [bijvoeglijk naamwoord]

echt; werkelijk ▶ *vanmiddag heb ik met een heuse prinses gesproken* ▶ *ik kan dat heus wel onthouden, hoor!*

de ***heu·vel** [heuvels]

een kleine, lage berg ▶ *Nederland en België hebben geen bergen, alleen maar heuvels* **landschap**

***het·vig** [bijvoeglijk naamwoord]

erg; sterk; zeer ▶ *ik voelde een hevige pijn toen ik tegen de muur liep*

de **hiel** [hielen]

het achterste deel van je voet ▶ *de schoen zit bij de hiel een beetje strak*
iemand op de hielen zitten: heel dicht achter iemand aan zitten ▶ *de politie zat de dief op de hielen*

■ hiel

hiel·den zie: **houden**

hiel·pen zie: **helpen**

***hier** [bijwoord]

1 op deze plaats ↔ **daar** ▶ *deze mensen wonen hier leuk* ▶ *wil je even hier komen?*

2 hier-

hier-

samen met een voorzetsel gebruikt om iets te zeggen over een onderwerp van gesprek; soms staat 'hier' los van het voorzetsel ▶ *hieraan kun je je kleren hangen* ▶ *hij heeft als leraar gewerkt maar hierover praat hij niet graag* **er-**

hier·aan [bijwoord]

hier- ▶ *de burgemeester zal morgen ver-*

tellen wat hij hieraan gaat doen

de **hi-ë-rar-chie** /hierargie/ [hiërarchieën] de structuur van een organisatie waarbij sommige mensen de baas zijn van andere mensen = de rangorde ▶ in het team is geen hiërarchie: iedereen is gelijk

hier-bij [bijwoord]

hier- ▶ gisteren is er een ongeluk gebeurd; hierbij raakten twee mensen gewond

hier-bo-ven [bijwoord]

hier- ▶ dit is mijn slaapkamer en hierboven is de zolder

hier-door [bijwoord]

▶ vanwege iets wat eerder genoemd is ▶ ik kon mijn sleutels niet vinden en hierdoor ben ik te laat

2 hier- ▶ dit is de gang en hierdoor kun je naar de keuken lopen

hier-heen [bijwoord]

naar deze plaats ▶ meestal ga ik bij mijn ouders op bezoek, maar vandaag komen zij hierheen

hier-in [bijwoord]

hier- ▶ hierin bewaar ik mijn geld

hier-mee [bijwoord]

hier- ▶ hiermee heeft hij haar geslagen

het **hier-na-maals**

de plaats waar je geest komt na je dood ▶ hij gelooft niet in een hiernamaals

hier-on-der [bijwoord]

1 onder deze plaats ▶ de beste vriend van Samir woont in de flat hieronder

2 later in een tekst ▶ wilt u hieronder uw handtekening zetten?

hier-op [bijwoord]

1 hierna; vervolgens ▶ hierop verliet ze de kamer

2 hier- ▶ dit is het bureau en hierop ligt de kat vaak te slapen

hier-over [bijwoord]

hier- ▶ hierover moeten we nog eens praten

hier-toe [bijwoord]

1 met dit doel ▶ hij wilde een groot feest geven en hiertoe huurde hij een zaal

2 hier- ▶ hij vroeg om een hoger loon, maar zijn baas was hiertoe niet bereid

hier-uit [bijwoord]

hier- ▶ hieruit trok zij de conclusie dat ze niet welkom was

hier-van [bijwoord]

hier- ▶ wat vind je hiervan?

hier-voor [bijwoord]

1 voor het moment of de plaats waarover je spreekt ▶ nu is ze directeur van een groot bedrijf, maar hiervoor werkte ze in het onderwijs

2 hier- ▶ hiervoor heb je alleen pen en papier nodig

hie-ven zie: **heffen**

high-tech /hɑjtek/ [bijvoeglijk naamwoord]

een hightech apparaat werkt met heel moderne technologie ▶ in de oorlog werden veel hightech wapens gebruikt

***hij** [persoonlijk voornaamwoord]

dit woord gebruik je als onderwerp als je over een man praat ▶ Boris leest veel; hij koopt iedere week een boek

voornaamwoord

hij-gen [hijgde, heeft gehijgd]

snel en diep ademen [iemand hijgt] ▶ toen Daniël naar de bus was gerend, zat hij daarna nog vijf minuten te hijgen

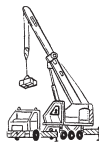
hij-sen [hees, heeft gehesen]

1 aan een touw omhoogtrekken [iemand hijst iets] ▶ de piano kon niet door de deur en moest door het raam naar binnen worden gehesen

2 (informeel) veel alcohol drinken [iemand zit te hijsen] ▶ na het examen zijn we in het café gaan zitten hijsen

de **hij-s-kraan** [hijskranen]

een machine om zware lasten omhoog te hijsen* (bet. 1)

■ hijskraan

hij-zelf [persoonlijk voornaamwoord]

dit woord gebruik je als je met nadruk over een man praat ▶ hijzelf kon niet mee, maar zijn vriendin wel

de **hik**

de hik hebben: steeds een plotselinge beweging in je buik krijgen, waardoor je een hoog geluid maakt ▶ ze at haar bo-terham heel snel en kreeg toen de hik **hi-la-risch** [bijvoeglijk naamwoord] om hilarische dingen moet je heel erg lachen ▶ we hebben een hilarische film met Woody Allen gezien

de **hijn-der**

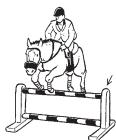
het feit dat je iets vervelend vindt, bijv.

omdat het je mogelijkheden beperkt of omdat het je aandacht minder maakt = de last ▶ *het verkeer had veel hinder van het werk aan de weg* ▶ *ze had veel hinder van het lawaai bij de bureu*

hjn-de-ren [hinderde, heeft gehinderd] iemand hinder* geven [iemand of iets hindert iemand] ▶ *het hinderde Jochem dat hij zich de naam van de schrijver niet meer kon herinneren*

de **hjn-der-laag** [hinderlagen] een plaats waar je je verbergt om iemand aan te vallen die dat niet verwacht = de valstrik ▶ *op weg naar de stad liepen de soldaten in een hinderlaag*
hjn-der-lijk [bijvoeglijk naamwoord] iets wat hinderlijk is, geeft hinder* = vervelend, lastig ▶ *het lawaai van de vliegtuigen is erg hinderlijk*

de **hjn-der-nis** [hindernissen] **1** iets waardoor het moeilijk is om je doel te bereiken = de belemmering ▶ *de afstand was een grote hindernis voor Jurgen om bij zijn zus op bezoek te gaan* **2** een soort hek waar paarden bij een wedstrijd overheen moeten springen

■ hindernis 2

het **hin-doe-ÿs-me** een religie uit India, waarbij men gelooft in meerdere goden en in meerdere levens **religie**

hjn-gen zie: **hangen**

hjn-ken [hinkte, heeft gehinkt] moeilijk lopen omdat er iets niet goed is met je voet of je been [iemand hinkt] ▶ *na het ongeluk heeft zij nog dagen gehinkt*

hjn-ni-ken [hinnikte, heeft gehinnikt] het geluid maken dat typisch is voor paarden [paarden hinniken] **dier**

de **hint** [hints] informatie die je kan helpen iets te begrijpen, zonder dat je meteen de hele oplossing krijgt ▶ *de directeur mocht nog niet zeggen of Merel de baan zou krijgen, maar hij gaf wel een hint toen hij zei dat ze zich niet te veel zorgen moest maken*
hip [bijvoeglijk naamwoord] (informeel)

hippe kleren zijn leuke, moderne kleren
de **his-to-ri-cus** [historici], **his-to-ri-ca** [historica's] iemand die de geschiedenis bestudeert ▶ *de historicus onderzocht de rol van de vrouw in de 17e eeuw*

de **his-to-rie** de geschiedenis ▶ *de stad Utrecht heeft een interessante historie*
***his-to-risch** [bijvoeglijk naamwoord] historische zaken gaan over de geschiedenis ▶ *de stad Amersfoort heeft een mooi historisch centrum* ▶ *zij heeft veel historisch onderzoek gedaan*

de **hit** [hits] **1** een liedje dat veel succes heeft en vaak te horen is op de radio ▶ *'Clocks' is een grote hit van Coldplay* **2** het resultaat van een zoekopdracht op internet = de treffer

de **hjt-te** de toestand dat het heel warm is
de **hjt-te-golf** [hittegolven] een periode waarin het meerdere dagen achter elkaar heel warm is **weer¹**

het **hiv** /haa-ievee/ human immunodeficiency virus: het virus dat aids veroorzaakt

hm [tussenwerpsel] een geluidje dat je maakt om te laten merken dat je luistert of nadenkt ▶ *hm, ik weet niet of dat een goede oplossing is*
ho [tussenwerpsel] een woordje om te zeggen dat iemand moet stoppen ▶ *ho, niet verder rijden!*

de **hgb-bel** [hobbels] een plek waar een stukje van de weg even iets hoger is = de bult ↔ de kuil ▶ *we konden niet snel rijden door de vele hobbels op de weg*
hgb-be-len [hobbelde, heeft gehobbelde] op en neer gaan terwijl je rijdt [een auto, een wagen enz. hobbelt] ▶ *de bus hobbelde over het weggetje*

■ hobo

de **hgb-by** [hobby's] iets dat je graag doet in je vrije tijd, bijv.

voetballen of lezen = de liefhebberij ▶
zij heeft door haar drukke werk geen tijd
voor hobby's

de **ho·bo** [hobo's]
een muziekinstrument waarop je blaast

het **hoc·key** /hokkie/
een sport die gespeeld wordt met
sticks en een kleine bal **sport**

***hoe**¹ [bijwoord]

1 op welke manier ▶ hoe kan ik het
snelste bij het station komen? ▶ hoe kan
ik je herkennen?

2 een woord om te vragen naar een
aantal of een grootte ▶ hoe vaak ben jij
in Parijs geweest? ▶ hoe lang ben jij?

***hoe**² [voegwoord]

hoe ... hoe ...; hoe ..., des te ...: woorden
waarmee een maat of een verhouding
wordt aangegeven ▶ het kind werd hoe
langer hoe slimmer ▶ hoe groter de
groep, des te gezelliger het wordt

de ***hoed** [hoeden]

een kledingstuk, vaak met een rand, dat
je op je hoofd zet ▶ op het feest droegen
veel vrouwen een mooie jurk en een hoed

■ hoed

de **hoe·da·nig·heid** [hoedanigheden]
de functie; de rol ▶ het kind vond het
raar om zijn vader opeens in de hoeda-
nigheid van leraar mee te maken

de **hoe·de**

1 iemand of iets onder je hoede ne-
men: op iemand of iets passen; voor ie-
mand of iets zorgen ▶ Van Gaal heeft de
jonge spelers onder zijn hoede genomen
2 op je hoede zijn: goed oppassen om-
dat iets gevaarlijk lijkt ▶ de man was op
zijn hoede toen hij in het donker naar zijn
auto liep

hoe·den [hoedde, heeft gehoed]

op dieren passen terwijl ze buiten in
het veld lopen [iemand hoedt dieren] ▶
de jongen hoedde de schapen in de ber-
gen

het **hoe·de·recht** (in België; rechtspraak)
het recht van de moeder of van de va-
der om na een scheiding voor de kinde-
ren te zorgen ▶ de vader van Mieke heeft

het hoederecht over twee kinderen uit zijn
vorige huwelijk

de **hoef** [hoeven]

het harde, onderste deel van de poot bij
bijv. paarden en koeien

■ hoef

de ***hoek** [hoeken]

een plek waar twee lijnen samenkomen
▶ op de hoek van de straat stond een
oude man ▶ de jongen zat in een hoekje
van de kamer te lezen ▶ een vierkant
heeft allemaal rechte hoeken

de **hoek·schop** [hoekschoppen]

de keer dat bij voetbal de bal over de
achterlijn is gegaan en vanuit de hoek
weer in het spel wordt gebracht = de
corner

hoe·lang [bijwoord]

met dit woordje vraag je hoeveel tijd
iets duurt ▶ hoelang blijven jullie weg?

het **hoen** [hoenderen, hoenders]

een kip of een haan **dier**

de **hoer** [hoeren]

een vrouw die geld verdient door seks
te hebben met mannen = de prostituee
hoe·ra [tussenwerpsel]

een woord dat je roept als je blij bent ▶
hoera, we hebben gewonnen!

de **hoes** [hoezen]

een soort zak, doosje enz. om een voor-
werp te beschermen ▶ de kussens op de
bank hadden een blauwe hoes ▶ na de
training stopte zij haar tennisracket weer
in de hoes ▶ met een hoesje komen er
niet zo snel krassen op je telefoon

hogs·ten [hoestte, heeft gehoest]

een speciaal geluid maken met je keel,
vooral wanneer je verkouden bent = ku-
chen [iemand hoest] ▶ toen de jongen
verkouden was, moest hij de hele dag
hoesten

***hoe·veel** [hoofdteelwoord]

welk aantal of welk bedrag ▶ hoeveel
mensen komen er op het feest? ▶ hoeveel
kost dat brood?

de ***hoe·veel·heid** [hoeveelheden]

een deel met betrekking tot het aantal
of de grootte = de kwantiteit ▶ in de do-

zen zat een grote hoeveelheid boeken ► er is vandaag een grote hoeveelheid regen gevallen

***hoe-ven** [hoefde, heeft gehoeven]

1 nodig zijn; moeten [iemand hoeft iets niet] ► je mag me wel komen helpen maar het hoeft niet ► je hoeft me niet zo aan te kijken! ► de minister hoefde niet langer te zwijgen over zijn plannen

2 willen; lusten [iemand hoeft geen eten of drinken] ► ik hoef geen soep meer, want ik heb genoeg

hoe-ver [bijwoord]

tot waar ► hoever ben je nu met je werk? ► hoever is het lopen naar het station?

hoe-ver-re [bijwoord]

in hoeverre: in welke mate ► de professor onderzoekt in hoeverre het weer van invloed is op het geluk van mensen

***hoe-wel** [voegwoord]

een woord dat je gebruikt in een tegenstelling = alhoewel, ofschoon ► hoewel het regende, ging hij toch op de fiets naar zijn werk

hoe-zeer [voegwoord] (formeel)

hoe erg ► hoezeer het me ook spijt, ik kom niet

hoe-zo [bijwoord]

hoe bedoel je

de **hof**¹ [hoven] (formeel)

de tuin

het **hof**² [hoven]

1 het huishouden en het paleis van een koning of koningin

2 iemand het hof maken: heel aardig tegen iemand doen om een liefdesrelatie te krijgen

3 (in België) het hof van assisen: de rechtbank die zeer ernstige feiten behandelt, bijv. moord

4 (in België) het hof van beroep: de rechtbank waar je naartoe kunt gaan als je vindt dat een lagere rechtbank een verkeerde beslissing in jouw zaak heeft genomen

5 (in België) het Hof van Cassatie: de rechtbank die onderzoekt of een lagere rechtbank alle regels goed heeft toegepast **rechtspraak**

hof-fe-lijk [bijvoeglijk naamwoord]

een hoffelijke man is beleefd en aardig tegen vrouwen = galant ► het is een hoffelijk gebaar om de deur voor iemand open te houden

het **ho-ge-druk-ge-bied** [hogedrukgebieden]

een gebied waar de luchtdruk hoog is, waardoor het weer er mooi is

de **ho-ger-hand**

van hogerhand: door de regering, het bestuur, het gezag ► van hogerhand kwamen er maatregelen tegen geweld op straat

ho-ger-op [bijwoord]

op een hogere plaats in de organisatie ► Mascha probeerde heel goed te werken, want ze wilde hogerop

de **ho-ge-school** [hogescholen]

een school voor onderwijs na de middelbare school ► hij is student bij de hogeschool in Den Haag **onderwijs**

de **ho-ge-snel-heids-lijn** [hogesnelheidslijnen]

een spoorlijn voor hogesnelheidstreinen*

de **ho-ge-snel-heids-trein** [hogesnelheidstreinen]

een trein voor lange afstanden die erg snel gaat = de tgv

hoi [tussenwerpsel] (informeel)

1 een groet als je komt = hallo ► hoi Monique, hoe gaat het?

2 een groet als je weggaat = dag ► ik ga weg, hoi!

3 dit woord gebruik je als je blij bent dat iets gebeurt = hoera ► hoi, we gaan morgen met vakantie!

het **hok** [hokken]

een kleine ruimte, bijv. om dingen in te bewaren, of om kleine dieren in te houden ► achter het huis was een hok voor de fietsen ► u kunt zich uitkleden in een van de hokjes

iemand in een hokje stoppen: al heel snel een oordeel over iemand hebben

een hokje op een formulier aankruisen:

een x zetten in een leeg vierkantje om aan te geven dat iets voor jou geldt

het **hol**¹ [holen]

1 een gat in de grond of in een boom

waarin een dier woont

2 op hol slaan: van schrik wild beginnen te rennen ► het paard schrok van de mensen en sloeg op hol

3 op hol slaan: te hard en te lang doorgaan ► ze zit iedere avond te werken, dus volgens mij is ze een beetje op hol geslagen

hol² [bijvoeglijk naamwoord]

1 in een hol voorwerp zit een lege ruimte ↔ massief ▶ *onder de vloer zit een holle ruimte voor de verwarming*

2 een hol vlak is naar binnen gebogen ↔ bol ▶ *doordat het plein een beetje hol was, liep het water naar het midden*

3 holle woorden hebben weinig betekenis

de **hol·ding** /hɔ:ldɪŋ/ [holdings] een bedrijf dat de aandelen heeft van een of meer bedrijven

de **hol·le·bi** [holebi's] homo, lesbienne of biseksueel = de lhb'ter

Hol·land

1 Nederland ▶ *in Holland wordt veel kaas gegeten*

2 de provincies Zuid-Holland en Noord-Holland samen

De Nederlanders zelf noemen hun land meestal 'Nederland', maar buitenlanders spreken over 'Holland'. Als Nederlanders in het buitenland zijn, spreken ze ook eerder over 'Holland'.

de **Hol·lan·der** [Hollanders], **Hol·land·se** [Hollandsen]

iemand uit Holland = de Nederlander

het **Hol·lands¹**

de taal die in Nederland wordt gesproken = het Nederlands

Hol·lands² [bijvoeglijk naamwoord]

iemand die of iets dat Hollands is, komt uit Nederland = Nederlands

hol·ten [holde, heeft gehold]

rennen = hardlopen [iemand holt] ▶ *als je holt, haal je de trein nog net*

de **hol·lo·caust** /hɔ:lookaust/ [holocausten]

de moord op veel mensen van een volk, vooral op de Joden tijdens de Tweede Wereldoorlog

holst

in het holst van de nacht: midden in de nacht ▶ *hij schrok toen er in het holst van de nacht gebeld werd*

het **home** /hoom/ [homes] (in België)

een instelling waar mensen die verzorging nodig hebben = het tehuis ▶ *de vader van Julie zit sinds vorige week in een home* **gezondheid**

de **hom·ma·ge** /ommaʒe/ [hommages]

iets wat je doet om eer te brengen aan iemand = het eerbetoon ▶ *hij heeft het boek geschreven als hommage aan zijn vader*

de **hgm·mel** [hommels] een insect

■ hommelmel

de **ho·mo** [homo's] een man die van mannen houdt = de homoseksueel ↔ de hetero

In Nederland kunnen sinds 2000 mannen officieel voor de wet met mannen trouwen en vrouwen met vrouwen, en in België sinds 2001. Ook bieden sommige kerken de mogelijkheid van een huwelijk tussen homoseksuele paren.

de **ho·mo·fjel¹** [homofielen] een man die van mannen houdt = de homoseksueel

ho·mo·fjel² [bijvoeglijk naamwoord] een homofiele man houdt van mannen = homoseksueel

ho·mo·geen [bijvoeglijk naamwoord] homogene mensen of dingen horen tot dezelfde soort of groep ↔ heterogeen

de **ho·mo·sek·su·eet¹** [homoseksuelen] een man die van mannen houdt = de homo ↔ de heteroseksueel

ho·mo·sek·su·eet² [bijvoeglijk naamwoord]

een homoseksuele man houdt van mannen; een homoseksuele vrouw houdt van vrouwen ↔ heteroseksueel

de **homp** [hompen]

een stuk eten, bijv. kaas of brood, dat niet netjes gesneden is ▶ *hij gooide een homp brood naar de arme man*

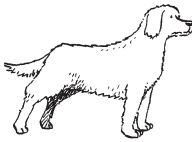
de ***hond** [honden]

een dier dat blaft en dat vaak als gezelschap in huis leeft **dier**

de gebeten hond zijn: de schuld krijgen **er was geen hond:** er was niemand

het **hon·derd¹**

het loopt in het honderd: het gaat helemaal fout ▶ *toen de brief niet bij de post zat, liep alles in het honderd*

■ hond

hōn·derd² [hoofdtelwoord]

100 **getal**

hōn·derd·dui·zend [hoofdtelwoord]

100.000 **getal**

hōn·derd·ste [rangtelwoord]

100e

de ***hōn·ger**

een sterke behoefte om te eten ► *ik neem een boterham, want ik heb honger*

de **hōn·gers·nood** [hongersnoden]

een ernstig gebrek aan eten in een bepaald gebied ► *door de hongersnood vluchtten duizenden mensen naar het noorden*

de **hōn·ger·sta·king** [hongerstakingen]

de situatie dat iemand protesteert door niet meer te eten ► *vier mensen waren in hongerstaking om hun vriend vrij te krijgen*

de **hō·ning**

een zoete stof die bijen maken van een stof uit bloemen, en die je op brood kunt doen

het **hō·no·rā·ri·um** [honoraria, honorariums]

het geld dat je krijgt voor een bepaalde taak ► *toen hij een boek had geschreven, duurde het lang voor hij zijn honorarium kreeg*

hō·no·rē·ren [honoreerde, heeft gehonoreerd]

iemand iets geven dat hij officieel gevraagd heeft [iemand honoreert iets] ► *de eisen werden allemaal door de rechter gehonoreerd*

het ***hoofd** [hoofden]

1 het bovenste deel van je lichaam, waarin je ogen, oren, neus en mond zitten ► *de vrouw had zo'n pijn in haar hoofd dat ze bijna niet meer kon praten*

iets uit je hoofd leren: iets leren zodat de informatie helemaal in je hoofd zit ► *de toneelspeler moest veel tekst uit zijn hoofd leren*

het hoofd boven water houden: zorgen dat je genoeg geld hebt om te kunnen blijven bestaan ► *dankzij steun van de*

overheid kon de organisatie het hoofd boven water houden

je hoofd breken over iets: heel hard nadenken over iets

iets hangt iemand boven het hoofd: er gaat iets vervelends of gevaarlijks met iemand gebeuren ► *de man wist niet dat hem een straf van tien jaar boven het hoofd hing*

iemand de hand boven het hoofd houden: iemand verdedigen ► *de directeur hield de chef de hand boven het hoofd, ook al werd steeds duidelijker dat de chef grote fouten had gemaakt*

iets over het hoofd zien: iets per ongeluk niet zien

het hoofd koel houden: rustig en praktisch blijven in moeilijke omstandigheden

ergens een hard hoofd in hebben: denken dat iets waarschijnlijk niet lukt ► *ik heb er een hard hoofd in dat zij weer helemaal beter wordt*

mijn hoofd loopt om: ik heb het te druk

mijn hoofd staat er niet naar: ik heb er nu geen aandacht voor, want ik ben met andere dingen bezig

2 de leider van een organisatie = de chef ► *de vrouw was jaren hoofd van de afdeling*

3 **aan het hoofd van de tafel:** aan een van de korte zijden

hoofd-

de belangrijkste ... ► *de hoofdverdachte*

► *de hoofdmaaltijd*

hoofd·bre·kens

dat kost veel hoofdbreken: het is zo moeilijk dat je er lang over moet nadenken

het **hoofd·dek·sel** [hoofddeksels]

een hoed, een pet of een muts ► *de man gaat nooit naar buiten zonder hoofddeksel*

de **hoofd·doek** [hoofddoeken]

een sjaal voor om je hoofd ► *Fatima draagt vanwege haar geloof altijd een hoofddoek*

de **hoofd·ge·dach·te** [hoofdgedachtes, hoofdgedachten]

het belangrijkste in een tekst

het **hoofd·ge·recht** [hoofdgerechten]

het belangrijkste deel van een maaltijd ► *na de soep kwam het hoofdgerecht*

maaltijd

a
b
c
d
e
f
g
ho
i
j
k
l
m
n
o
p
q
r
s
t
u
v
w
x
y
z

- de **hoofd-klas-se** [hoofdklassen]
de hoogste, belangrijkste groep bij een sport ▶ *de ploeg voetbalt al jaren in de hoofdklasse*
- het **hoofd-kus-sen** [hoofdkussens]
een kussen op bed, voor je hoofd ▶ *ik slaap veel beter sinds ik een nieuw hoofdkussen heb*
- het **hoofd-kwar-tier** [hoofdkwartieren]
het belangrijkste gebouw vanwaaruit de zaken geregeld worden, vooral in het leger ▶ *het hoofdkwartier van de Verenigde Naties is in New York*
- de **hoofd-let-ter** [hoofdletters]
een grote letter die je bijv. gebruikt aan het begin van een zin of als eerste letter van een naam = de kapitaal ▶ *'A' is een hoofdletter, en 'a' is een kleine letter*
- de **hoofd-lijn** [hoofdlijnen]
de belangrijkste lijn ▶ *de hoofdlijn in het verhaal was de liefde tussen Jack en Shirley* ▶ *in hoofdlijnen heb ik het verhaal wel begrepen*
- de **hoofd-per-soon** [hoofdpersonen]
de belangrijkste persoon in een boek of film ▶ *de hoofdpersoon van het boek is een knap meisje van achttien*
- de **hoofd-pijn** [hoofdpijnen]
pijn in je hoofd ▶ *ze kon niet goed werken omdat ze veel last had van hoofdpijn*
- de **hoofd-prijs** [hoofdprijzen]
de eerste prijs in een wedstrijd ▶ *het meisje won de hoofdprijs met haar gedicht*
- de **hoofd-re-dac-teur** [hoofredacteurs, hoofredacteurs], **hoofd-re-dac-tri-ce** [hoofredactrices]
de leider van een groep mensen die de inhoud van een boek, krant of programma bedenkt en maakt
- de **hoofd-rol** [hoofdrollen]
de belangrijkste rol in een toneelstuk of in een film
- de **hoofd-rol-spe-ler** [hoofdrolspelelers], **hoofd-rol-speel-ster** [hoofdrolspeelsters]
de persoon die in een toneelstuk de grootste rol heeft
- de **hoofd-stad** [hoofdsteden]
de belangrijkste stad van een land of een provincie ▶ *Brussel is de hoofdstad van België* **provincie**
- het **hoofd-stuk** [hoofdstukken]
elk van de delen waarin een boek is

- verdeeld ▶ *ik vond het derde hoofdstuk niet zo interessant*
- de **hoofd-vo-gel** (in België)
de hoofdvogel afschieten: een heel domme fout maken ▶ *Yo schoot vanmorgen de hoofdvogel af, want ze zei dat China in Afrika lag!*
- de **hoofd-zaak** [hoofdzaken]
het belangrijkste ▶ *de hoofdzaak is dat het werk op tijd klaar is*
- *hoofd-za-ke-lijk** [bijwoord]
vooral = voornamelijk ▶ *het bedrijf heeft hoofdzakelijk Belgen als klant*
- de **hoofd-zin** [hoofdzinnen]
een zin die geen deel is van een andere zin ↔ de bijzin ▶ *in de zin 'zij zegt dat de supermarkt om acht uur dicht gaat' is 'zij zegt' de hoofdzin*
- *hoog** [bijvoeglijk naamwoord]
1 hoge dingen hebben een grote afstand tussen het bovenste punt en het laagste punt ↔ laag ▶ *er komt een hoog gebouw in de stad*
de ruzie loopt hoog op: de ruzie wordt erg heftig
dat probleem zit hem hoog: hij heeft veel last van dat probleem
2 een hoog bedrag heeft een grote waarde ↔ laag ▶ *de aandelen staan erg hoog de laatste tijd*
3 een hoog geluid klinkt licht of scherp ↔ laag ▶ *de vrouw kan heel erg hoog zingen*
4 een hoge positie is een belangrijke positie ▶ *ze had een hoge plaats in de organisatie*
5 **het is de hoogste tijd**: het is nu echt tijd ▶ *om twaalf uur was het de hoogste tijd om naar bed te gaan*
6 **de Hoge Raad**: de belangrijkste groep rechters in Nederland
hoog-ach-tend [bijvoeglijk naamwoord]
dit woord zet je onder een officiële brief, gevolgd door je naam ▶ *hoogachtend, Laurens Pietersen*
- de **hoog-dag** [hoogdagen] (in België)
1 een door de kerk erkende dag waarop ieder jaar iets gevierd wordt
2 een belangrijke, bijzondere dag ▶ *vandaag was een hoogdag voor onze club, want we hebben er acht nieuwe leden bij gekregen*
hoog-dra-vend [bijvoeglijk naamwoord]
hoogdravende taal is overdreven voor-

naam ► *hij vond het een slecht boek omdat het zo hoogdravend was*

hoog-drin-gend [bijvoeglijk naamwoord] (in België)

iets wat hoogdringend is, moet meteen worden gedaan = urgent ► *in hoogdringende gevallen neemt de directeur zonder overleg een beslissing*

hoog-ge-span-nen [bijvoeglijk naamwoord]

hooggespannen verwachtingen: zeer hoge verwachtingen ► *de jonge sporter werd heel zenuwachtig van de hooggespannen verwachtingen die iedereen van hem had*

hoog-har-tig [bijvoeglijk naamwoord] een hooghartige persoon vindt zichzelf beter dan anderen = arrogant ► *hooghartig weigerde hij om mee te doen aan het spel*

de **hoog-le-raar** [hoogleraars, hoogleraren] iemand aan de universiteit die het onderzoek en het onderwijs leidt = de professor

hoog-moe-dig [bijvoeglijk naamwoord] iemand die hoogmoedig is, voelt zich beter dan anderen ► *het is wel heel hoogmoedig om te denken dat je de enige bent die verstand heeft van muziek*

de **hoog-oven** [hoogovens] een grote oven waarin ijzer gemaakt wordt uit erts

het **hoog-sei-zoen** de periode waarin de meeste mensen met vakantie gaan ► *in het hoogseizoen zijn de prijzen van hotels hoger*

de **hoog-span-ning** elektrische spanning van meer dan 300 volt

het **hoogst¹** **1 ten hoogste:** niet groter, langer, meer enz. dan ... ► *ik kan ten hoogste twee dagen blijven*

2 op z'n hoogst: niet groter, langer, meer enz. dan ... ► *ik weet het niet precies, maar zij is op z'n hoogst dertig*

hoogst² [bijwoord] zeer; heel ► *de kunstenaar was hoogst verbaasd toen iemand zijn werk wilde kopen*

hoog-stens [bijwoord] niet meer dan = maximaal ► *ik ben hoogstens een halfuur weg*

hoogst-waar-schijn-lijk [bijwoord]

heel waarschijnlijk; bijna zeker ► *hoogstwaarschijnlijk zullen de resultaten van het onderzoek positief zijn*

de ***hoog-te** [hoogten, hoogtes] **1** de afstand tussen het hoogste en het laagste punt van een voorwerp ► *de hoogte van de kast is één meter twintig*

landschap **2** de afstand tussen een voorwerp en de grond ► *het vliegtuig vloog op een hoogte van 10.000 meter*

3 de hoeveelheid van een bedrag ► *de hoogte van de subsidie is nog niet bekend*

4 tot op zekere hoogte: in zekere mate ► *ik kan tot op zekere hoogte begrijpen waarom ze het gedaan heeft*

5 iemand op de hoogte brengen van iets: iemand iets vertellen ► *de politie bracht de ouders van het slachtoffer op de hoogte van het ongeluk*

6 geen hoogte kunnen krijgen van iemand of iets: niet weten wat je van iemand of iets moet denken

het **hoog-te-punt** [hoogtepunten] het belangrijkste, mooiste moment = de climax ↔ het dieptepunt ► *het optreden van de schrijver was het hoogtepunt van de avond*

de **hoog-te-vrees** de angst voor hoogtes* (bet. 2) ► *in de toren kreeg hij hoogtevrees en durfde niet meer verder*

het **hoog-tij** **hoogtij vieren:** veel voorkomen ► *het economische denken vierde hoogtij in die periode*

de **hoog-tij-da-gen** [meervoud] **1** de periode waarin iets op zijn hoogtepunt* is ► *van de Beatles werden in hun hoogtijdagen miljoenen platen verkocht*

2 dagen waarop het feest is ► *op hoogtijdagen kwam de familie altijd bij elkaar*

hoog-uit [bijwoord] ten hoogste; niet meer dan ... ► *er waren hooguit vijftien mensen op het feest*

hoog-waar-dig [bijvoeglijk naamwoord] hoogwaardige dingen zijn van een hoge kwaliteit ► *deze kast is gemaakt van hoogwaardige materialen*

het **hoog-wa-ter** **1** het moment dat de zee heel hoog is, en het strand heel smal = de vloed ↔ het laagwater, de eb

2 (grappig) **hij heeft hoogwater:** zijn broek is te kort

het **hooi**

gedroogd gras, als eten voor dieren
te veel hooi op je vork nemen: meer willen doen dan je eigenlijk kunt

de **hooi-koorts**

het verschijnsel dat sommige mensen rode ogen krijgen en moeten niezen door het fijne stof dat bloemen in de lucht brengen

***hoop** [hopen]

1 [geen meervoud] de verwachting dat er iets gebeurt wat je graag wilt ► *hij heeft de hoop dat hij snel een relatie krijgt*

2 een heleboel dingen die niet netjes op elkaar liggen ► *al zijn kleren lagen op een grote hoop midden in zijn kamer*

dingen op één hoop gooien: heel verschillende dingen op dezelfde manier behandelen

3 een hoeveelheid poep ► *er lag een grote hoop op de weg*

4 een hoop: een heleboel; veel ► *er wonen een hoop jonge mensen in deze buurt*

hoop-vol [bijvoeglijk naamwoord]

iemand die hoopvol is, heeft de hoop dat iets goed afloopt ► *de directeur was heel hoopvol over de toekomst van het bedrijf*

de **hoor**¹

hoor en wederhoor plegen: bij een ruzie eerst naar allebei de partijen luisteren, voor je een mening vormt ► *een journalist moet altijd hoor en wederhoor plegen*

hoor² [tussenwerpsel]

dit woord gebruik je aan het eind van een zin, om meer kracht te geven aan wat je zegt ► *je moet wel naar de dokter gaan hoor!* ► *heb je het begrepen? ja, hoor!*

hoor-baar [bijvoeglijk naamwoord]

iets wat hoorbaar is, kun je horen ► *ik sprak mijn vriend door de telefoon en hij was hoorbaar moe*

de **hoorn** [hoorns]

1 een hard en puntig ding dat op de kop van sommige dieren groeit

■ hoorn 1

2 een muziekinstrument waarop je blaast

■ hoorn 2

3 het deel van een telefoon dat je tegen je oor houdt en waarin je praat

het **hoor-spel** [hoorspelen]

een toneelstuk op de radio

de **hoor-zit-ting** [hoorzittingen]

een vergadering waarop iedereen kan zeggen wat hij of zij van een plan van de overheid vindt

ho-pe-lijk [bijwoord]

dit woord gebruik je om te zeggen dat je iets hoopt ► *hopelijk kan de vakantie gewoon doorgaan*

ho-pe-loos [bijvoeglijk naamwoord]

iets wat hopeloos is, is slecht, zonder de hoop dat het beter wordt ► *de situatie in het rampgebied was hopeloos*

***ho-pen** [hoopte, heeft gehoopt]

verlangend verwachten [iemand hoopt (op) iets] ► *de vrouw hoopte dat ze de baan zou krijgen* ► *we hoopten op mooi weer voor de vakantie*

de **hor** ook: het [horren]

een houten lijst met gaas voor een open raam, zodat er geen beestjes naar binnen kunnen vliegen

de **hor-de** [horden, hordes]

1 een grote groep ► *voor het gebouw stond een horde journalisten*

2 een soort hekje waar men overheen springt bij een bepaalde sport

een horde nemen: een probleem oplossen

de **ho-re-ca**

cafés en restaurants ► *er is veel horeca rondom het Leidseplein in Amsterdam*

***ho-ren** [hoorde, heeft gehoord]

1 met de oren waarnemen [iemand hoort (iets of iemand)] ► *zij hoorde de auto al aankomen* ► *doordat hij erg verkouden is, kan hij moeilijk horen*

2 moeten = behoren [iemand hoort iets te doen] ► *kinderen horen te luisteren naar hun ouders*

ho-ren bij [hoorde bij, heeft gehoord bij]